

OBRONA CYWILNA

Cele, zadania oraz organizacja
obrony cywilnej

Obrona cywilna w Polsce stanowi system o sprecyzowanych zadaniach, strukturach i formach działania. Jest zespolona ze wszystkimi szczeblami administracji państwowej i samorządowej, podmiotami gospodarczymi (niezależnie od osobowości prawnej), organizacjami społecznymi oraz z całym społeczeństwem. Siłą obrony cywilnej jest jej powszechność, oznacza to, że wszyscy obywatele naszego kraju uczestniczą w ochronie grup ludzi, którzy znaleźli się w sytuacji zagrożenia.

Podstawy prawne funkcjonowania OC w Rzeczypospolitej Polskiej.

Podstawowe zasady organizacji i funkcjonowania obrony cywilnej określa międzynarodowe prawo wojenne, zwłaszcza Protokół dodatkowy I z 1977 r. do Konwencji Genewskich z 1949 r. o ochronie ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych, ratyfikowany przez Polskę dopiero 19 września 1991 r. jako 110 państwo, mimo że była jego współautorem i współinicjatorem.

Organizację oraz zasady
przygotowania i realizację zadań
obrony cywilnej regulują
wewnętrzne przepisy każdego kraju.
Normy międzynarodowego prawa
wojennego mają zastosowanie
przede wszystkim w okresie trwania
konfliktu zbrojnego.

Wg. obowiązujących w Polsce unormowań prawnych, obrona cywilna jest elementem systemu obronnego kraju i stanowi kompleks przedsięwzięć:

- o charakterze planistycznym,
- organizacyjnym, szkoleniowym,
- inwestycyjnym,
- materiałowo – technicznym i
- zaopatrzeniowym.

Przedsięwzięcia te są realizowane przez organa administracji rządowej i samorządowej oraz jednostki organizacyjne.

Podstawowe cele i główne zadania OC w czasie pokoju i w okresie wojny

Celem obrony cywilnej jest:

- ochrona ludności, zakładów pracy i urzędzeń użyteczności publicznej oraz dóbr kultury,
- ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w czasie wojny,
- współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych, zagrożeń środowiska i w usuwaniu ich skutków

Zadania obrony cywilnej w czasie pokoju

- planowanie przedsięwzięć w zakresie ochrony przed skutkami działań zbrojnych zarówno ludności, jak i zakładów pracy i urzędzeń użyteczności publicznej oraz dóbr kultury
- wykrywanie zagrożeń i stwarzanie warunków do ostrzegania i alarmowania ludności
- przygotowanie schronów i ukryć dla ludności oraz utrzymanie ich w gotowości

- gromadzenie i przechowywanie indywidualnych środków ochronnych dla formacji obrony cywilnej i ludności
- wyposażenie formacji obrony cywilnej w specjalistyczny sprzęt ratowniczy, przyrządy i aparaturę do wykrywania różnego rodzaju zagrożeń
- systematyczne szkolenie w zakresie OC:

- a. kadr kierowniczych administracji rządowej i samorządowej,
- b. formacji OC
- c. ludności w ramach powszechnej samoobrony

- współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska, oraz usuwanie ich skutków

Decyzję o włączeniu sił obrony cywilnej do działań podejmują terenowi szefowie OC.

Zadania obrony cywilnej w czasie wojny

- organizuje ewakuację ludności, zaciemnianie i wygaszanie oświetlenia
- organizuje i prowadzi akcję ratunkową, udziela pomocy medycznej poszkodowanym
- organizuje pomieszczenia i zaopatrzenie dla poszkodowanej ludności
- zaopatruje ludność w sprzęt i środki ochrony indywidualnej

- prowadzi likwidację skażeń i zakażeń
- pomaga w przywracaniu i utrzymaniu porządku w strefach dotkniętych klęskami
- pomaga w budowie i odbudowie awaryjnych ujęć wody pitnej
- pomaga w ratowaniu żywności i innych dóbr niezbędnych do przetrwania
- udziela doraźnej pomocy w grzebaniu zmarłych

Obowiązki i uprawnienia organów państwowych, samorządowych i organizacji społecznych.

Centralnym organem właściwym w sprawach obrony cywilnej jest Szef Obrony Cywilnej Kraju, którego na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji powołuje prezes Rady Ministrów. Do zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju należy:

- przygotowanie projektów założeń i zasad działania obrony cywilnej,
- ustalenie ogólnych zasad realizacji zadań obrony cywilnej,
- koordynowanie przedsięwzięć i sprawowanie kontroli nad realizacją zadań obrony cywilnej przez naczelne organa administracji, terenowe organa administracji rządowej i organa samorządu terytorialnego, a także
- sprawowania nadzoru nad odbywaniem zasadniczej służby w obronie cywilnej.

Terenowymi organami obrony
cywilnej w administracji
rządowej i samorządowej są
Wojewodowie, starostowie,
wójtowie oraz burmistrzowie
i prezydenci miast jako szefowie
obrony cywilnej województw,
powiatów
i gmin.

Do zakresu ich działania należy kierowanie oraz koordynowanie przygotowań i realizacji przedsięwzięć obrony cywilnej przez instytucje państwowe i samorządowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne działające na ich terenach. Szefowie Obrony Cywilnej województw i gmin wykonują zadania obrony cywilnej przy pomocy podległych im urzędów oraz powołanych w ich strukturach specjalistycznych komórek organizacyjnych:

- w województwach - przy pomocy Wojewódzkich Inspektorów Obrony Cywilnej i Wydziałów Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności itp,
- w miastach powyżej 40 tys. mieszkańców - Miejskich Inspektoratów Obrony Cywilnej, Wydziałów Zarządzania Kryzysowego itp.
- w pozostałych gminach - pracowników do spraw obrony cywilnej.

*Za realizację zadań obrony
cywilnej w zakładach pracy
odpowiedzialni są ich właściciele
lub kierownicy.*

**Ministrowie (kierownicy)
urzędów centralnych mają
obowiązek uwzględniania
zadań obrony cywilnej w
nadzorowanych przez nich
dziedzinach.**

Organizacje społeczne wykonują zadania obrony cywilnej w zakresie wynikającym z ich statusów i programów działania. Zasady i sposoby realizacji są uzgadniane w porozumieniach zawieranych przez ich naczelne organy z szefem Obrony Cywilnej Kraju.

Formacje obrony cywilnej tworzy się w gminach i zakładach zatrudniających więcej niż 50 pracowników. W zakładach pracy zatrudniających mniej niż 50 pracowników, mogą być tworzone wspólne formacje dla kilku sąsiadujących ze sobą zakładów. Jeżeli jednak w zakładzie zatrudniającym poniżej 50 pracowników wytwarza się, magazynuje lub wykorzystuje do produkcji toksyczne środki przemysłowe, kierownicy, właściciele mają obowiązek powołać formacje, zdolne do samodzielnego działania ratowniczego w strefach bezpośredniego zagrożenia stwarzanego przez zakład pracy.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w gminach i zakładach pracy tworzy się:

- - formacje obrony cywilnej ratownictwa ogólnego
- - formacje obrony cywilnej przeznaczone do wykonywania zadań specjalnych

Do ochrony ludności obrona
cywilna wykorzystuje zbiorowe i
indywidualne środki ochrony.

Zbiorowe to:

a) budowle ochronne

- schrony i
- ukrycia

b) oraz ewakuacja

- planowa lub
 - doraźna

Do indywidualnych środków
ochrony zaliczamy

a) środki ochrony dróg oddechowych

- maski przeciwgazowe filtracyjne
- maska przeciwgazowa filtracyjna dla rannego w głowę
- środki ochrony przed skażeniami dla małych dzieci i niemowląt
- maski izolacyjne
- zastępcze środki ochrony dróg oddechowych

b) środki ochrony skóry

- płaszcze ochronne
- odzież ochronna lekka
- zastępcze środki ochrony skóry :

- I. fartuchy ochronne
- II. płaszcze i peleryny przeciwdeszczowe
- III. kombinezony skórzane
- IV. ubiory z folii metalizowanej
- V. buty gumowe, skórzane i z tworzyw sztucznych
- VI. rękawice gumowe, skórzane i z tworzyw sztucznych
- VII. okulary ochronne
- VIII. nakrycia głowy gumowe, skórzane i z tworzyw sztucznych

Najbezpieczniejszym sposobem ochrony przed zatruciem się toksycznymi środkami trującymi i gazami bojowymi, jest użycie maski przeciwgazowej.

Produkty żywnościowe, płody rolne, pasza i woda muszą być odpowiednio zabezpieczone przed skażeniem środkami promieniotwórczymi, toksycznymi środkami trującymi i bojowymi środkami trującymi. Sposoby ochrony są następujące:

- zagwarantowanie odpowiednich warunków przechowywania,
- przygotowanie odpowiednio wcześniej indywidualnych zapasów żywności nie skażonej,
- zastosowanie odpowiednich opakowań.

Zapasy te winny być
przechowywane w odpowiednio
urządzonych oraz uszczelnionych
pomieszczeniach.

W ochronie wody pitnej przed skażeniem uwzględnia się przede wszystkim:

- ❖ przygotowanie indywidualnych zapasów wody nie skażonej,
- ❖ zabezpieczenie źródeł poboru i ujęć wody.

Jednym z wielu zadań obrony cywilnej jest ostrzeganie i alarmowanie

Działa w ramach powszechnego systemu wczesnego ostrzegania i alarmowania. Podstawę stanowią syreny umiejscowione w obiektach Państwowej Straży Pożarnej, Ochotniczej Straży Pożarnej oraz w zakładach pracy. Najczęściej syreny włączane są elektronicznie ze stanowisk kierowania obroną cywilną.

Jednym z przedsięwzięć obrony cywilnej jest instalowanie systemów alarmowych, które mogą ostrzegać ludność przed grożącym niebezpieczeństwem z powietrza oraz skażeniem promieniotwórczym i chemicznym w celu umożliwienia jej ukrycia się w przygotowanych budowlach lub pomieszczeniach ochronnych. Do ogłaszania (odwoływania) alarmów wykorzystuje się następujące urządzenia:

1. systemy alarmowe miast,
2. centralną oraz regionalne rozgłośnie Polskiego Radia i ośrodki Telewizji Polskiej,
3. radiowęzły radiolinii przewodowej,
4. syreny nie włączone do miejskich systemów alarmowych (syreny zakładów pracy, straży pożarnej itp.)

Sygnaly alarmowe przekazywane zastępczymi środkami alarmowymi (dzwony, syreny ręczne, gongi, buczki itp.) ustala właściwy terenowy szef obrony cywilnej.

**Po usłyszeniu sygnału alarmu
powietrznego**

1. Osoby znajdujące się w domu powinny:

- ubrać się;
- wyłączyć wszystkie urządzenia elektryczne i gazowe oraz wygasić ogień w piecu;
- zamknąć okna i zabezpieczyć mieszkanie;
- zabrać dokumenty osobiste, zapas żywności, indywidualne środki ochrony przed skażeniami, środki opatrunkowe oraz w miarę potrzeb i możliwości latarkę elektryczną, koc, odbiornik radiowy (na baterie) itp;
- zawiadomić o alarmie sąsiadów (mogli nie usłyszeć sygnału alarmowego);
- pośpiesznie udać się do najbliższego schronu lub ukrycia.

2. Osoby znajdujące się w zakładzie pracy, szkole lub miejscu publicznym powinny:

- przerwać pracę (wyłączyć maszyny i urządzenia), naukę, udział w imprezie, podróż;
- udać się do najbliższego schronu lub ukrycia;
- pomagać słabszym, chorym, ułomnym;
- podporządkować się ściśle poleceniom służb porządkowych (obrony cywilnej).

3. Prowadzący pojazdy mechaniczne lub konne powinni je zatrzymać.

Pojazdy należy ustawić tak, aby nie blokowały ciągów komunikacyjnych i wejść do ukryć. Obsługa pojazdów i pasażerowie udają się do najbliższego ukrycia, z pojazdów konnych należy wyprząc konie i uwiązać je za trwałymi osłonami.

Po usłyszeniu sygnału alarmowego o skażeniach należy;

- nałożyć indywidualne środki ochrony;
- udać się do najbliższego ukrycia i przebywać w nim do chwili odwołania alarmu.

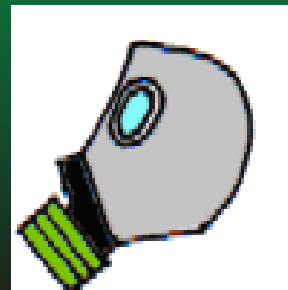
Po usłyszeniu uprzedzenia o zagrożeniu skażeniami lub zakażeniami należy:

- sprawdzić posiadane indywidualne środki ochrony;
- sprawdzić zabezpieczenie posiadanych zapasów żywności i wody;
- sprawdzić szczelność przygotowanych pomieszczeń dla ludzi i zwierząt;
- jeśli nie ma innych zaleceń - udać się do pomieszczeń ochronnych (ukryć);
- przestrzegać ogłaszanych zarządzeń oraz wykonywać polecenia organów obrony cywilnej.

**Po usłyszeniu sygnałów
odwołania alarmu należy:**

- opuścić schron (ukrycie).

MASKI

SYGNAŁY ALARMOWE

Istotnym elementem Systemu Wykrywania i Alarmowania – ostrzegania ludności o zagrożeniach czasu pokoju i wojny jest ustalony, powszechnie obowiązujący system sygnałów alarmowych.

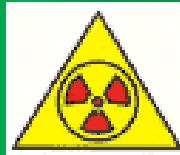
Podstawa prawna:

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28.09.1993 r. w sprawie obrony cywilnej /Dz.U. Nr 93, poz.429/

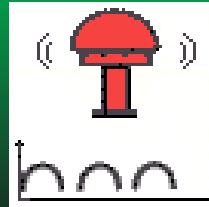
RODZAJE ALARMÓW, TREŚĆ KOMUNIKATÓW OSTRZEGAWCZYCH, SYGNAŁY ALARMOWE

RODZAJ ALARMU	SPOSÓB OGŁASZANIA ALARMÓW	
	za pomocą syren	przy pomocy rozgłośni radiowych, osrodków TVP i radiofonii przewodowej
 <p>Alarm o klęskach żywiołowych i zagrożeniach środowiska</p>	 <p>Dźwięk ciągły trwający 3 minuty</p>	<p>Powtarzana zapowiedź słowna informująca o zagrożeniu i sposobie postępowania mieszkańców</p>
 <p>Alarm powietrzny</p>	 <p>Dźwięk modulowany trwający 3 minuty</p>	<p>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: UWAGA! UWAGA! Ogłaszam alarm powietrzny dla</p>

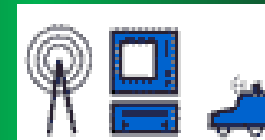
Alarm o skażeniach

Dźwięk trwający 10 sek. powtarzany przez 3 minuty z przerwami 25-30 sek.

Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:
UWAGA! UWAGA!
Ogłaszam alarm o skażeniach
.....
(podać nazwę skażenia)
dla

Uprzedzenie o zagrożeniu skażeniami

Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:
UWAGA! UWAGA!
Osoby znajdujące się na terenie
.....
około godz. ... min.
może nastąpić skażenie
(podać nazwę skażenia)
z kierunku

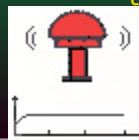
za pomocą syren

przy pomocy rozgłośni radiowych,
osrodków TVP i radiofonii
przewodowej

Alarm o klęskach żywiołowych i zagrożeniach środowiska

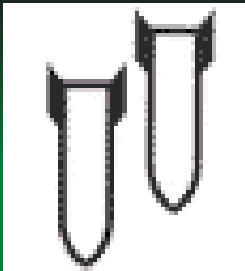

Dźwięk ciągły trwający 3 minuty

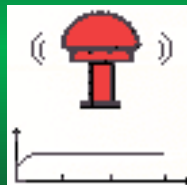
Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:
UWAGA! UWAGA!
Odwoluję alarm o klęskach
.....
dla

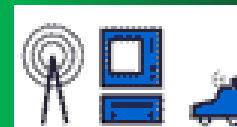

Alarm powietrzny

Dźwięk ciągły trwający 3 minuty

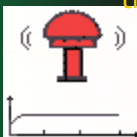
Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:
UWAGA! UWAGA!
Odwołuję alarm powietrzny dla

Alarm o skażeniach

Dźwięk ciągły trwający 3 minuty

Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:
UWAGA! UWAGA!
Odwołuję alarm o skażeniach dla

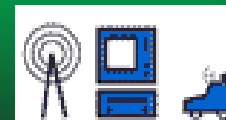

Upředzenie o zagrożeniu skażeniami

Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:
UWAGA! UWAGA!
Odwołuję upředzenie o zagrożeniu skażeniami
.....
(podać nazwę skażenia)
dla

Upředzenie o zagrożeniu zakażeniami

POSTĘPOWANIE PO OGŁOSZENIU SYGNAŁÓW ALARMOWYCH

Ewakuację ludności prowadzi się w sposób planowy lub doraźny w celu ochrony życia i zdrowia ludności, która znajduje się w rejonach zagrożonych, do obszarów bardziej bezpiecznych

W sposób planowy przewiduje się ewakuować ludność:

- • z przewidywanych rubieży działań bojowych wojsk,
- • z rejonów powodziowych, zatopień w wypadku ewentualnej awarii zapór wodnych i osuwisk,
- • z rejonów zagrożonych pożarem,
- • z osiedli przyległych do zakładów posiadających toksyczne środki przemysłowe,
- • z osiedli w pobliżu celów wojskowych.

W sposób doraźny może być ewakuowana ludność z rejonów prowadzenia akcji ratunkowych.

Organem planującym i przygotowującym ewakuację /przyjęcie/ ludności na terenie gmin są wójtowie lub burmistrzowie /prezydenci/ miast.

Organem koordynującym planowanie i prowadzenie ewakuacji /przyjęcia/ ludności na terenie powiatu jest starosta, a na terenie województwa wojewoda. Dla sprawnego przeprowadzenia ewakuacji /przyjęcia/ ludności organizuje się następujące elementy zabezpieczenia:

- ● Wojewódzki Zespół Kierowania
Procesem Ewakuacji /Przyjęcia/
Ludności,
- ● Powiatowe zespoły kierowania
procesem ewakuacji /przyjęcia/
ludności,
- ● Gminne zespoły kierowania
procesem ewakuacji /przyjęcia/
ludności.

W rejonach objętych ewakuacją organizuje się:

- • punkty ewidencyjno-informacyjne /PEI/,
- • punkty zbiórki /PZb/,
- • punkty załadownicze /PZ/,
- • punkty pomocy medycznej /PPM/.

Na trasach ewakuacji organizuje się:

- • punkty pomocy medycznej
/PPM/,
- • punkty pomocy technicznej
/PPT/,
- • posterunki regulacji ruchu
/PRR/.

W docelowym miejscu przeznaczenia organizuje się:

- • punkty wyładownicze,
- • punkty rozdzielcze,
- • zabezpieczenie ochronne,
- • system aprowizacji.

Do przeprowadzenia ewakuacji i zabezpieczenia warunków bytowych ludności wykorzystuje się siły i środki własne gmin oraz siły, transport i obiekty w ramach nałożonych świadczeń osobistych i rzeczowych.